

[Time: 3 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1. All questions are compulsory.

2. Figures to the right indicate full marks.

Q.1 A) Select the correct answer and rewrite the statement (any ten) 10

1. ----- is the basic cause of international trade according to David Ricardo.
  - a) Difference in availability of factors
  - b) Difference in standard of living
  - c) Difference in comparative costs
  - d) Difference in Political background
2. The rate at which a country's exports are exchanged for a country's imports is -----.
  - a) Balance of trade
  - b) Balance of Payments
  - c) Terms of trade
  - d) Capital gain
3. The offer curve of a country denotes the offer of its ----- against its imports.
  - a) Exports
  - b) Imports
  - c) Capital
  - d) Donations
4. Which of the following is the argument for free trade?
  - a) Infant Industry Argument
  - b) Self sufficiency
  - c) Political dependency
  - d) Promotes specialization
5. Which of the following is a non- tariff barrier?
  - a) Specific duties
  - b) Ad Valorem duties
  - c) Compound duties
  - d) Quantitative restrictions
6. ----- occurs when a group of countries agree to eliminate tariffs between themselves.
  - a) Common market
  - b) Free Trade Area
  - c) Economic Union
  - d) Preferential trade agreement
7. The current account of the balance of payments is also called -----.
  - a) Investment Account
  - b) Capital account
  - c) Trade account
  - d) Loan account
8. The Gifts and charities accounts are also called ----- payments.
  - a) Exports
  - b) Unilateral transfer
  - c) Imports
  - d) Long term borrowing

Q.4 Answer any two of the following.

15

- a. Discuss the different types of disequilibrium in balance of payments.
- b. Analyze different measures to correct deficit in balance of payments.
- c. Briefly explain the WTO's TRIMs and GATS agreements.

Q.5 Answer any two of the following.

15

- a. Explain the functions and participants of the foreign exchange market.
- b. Explain the purchasing power parity theory of exchange rate determination.
- c. Explain the role of RBI in foreign Exchange market.

Q.6 Write short notes on any four of the following.

20

- a. Comparative cost difference
  - b. Offer curves.
  - c. Arguments for free trade
  - d. Effects of tariffs
  - e. Structure of BOP
  - f. Fixed and Flexible exchange rates
-

मराठी रुपांतर

[वेळ: तीन तास]

[गुण : १००]

- सूचना : तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे ना हे तपासून पहा.
1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

- प्र.१ अ) योग्य उत्तर निवडा आणि विधान पुन्हा लिहा. (कोणतेही दहा) १०
१. डेव्हिड रिकार्डो यांच्या मते----- हे आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे मूळ कारण आहे.
अ) उत्पादन घटकांच्या उपलब्धतेतील फरक   ब) रहाणीमानातील फरक
क) तुलनात्मक खर्च फरक   ड) राजकीय पार्श्वभूमीत फरक
२. ज्या दराने देशाच्या निर्यातीची देशाच्या आयातीशी देवाणघेवाण होते तो दर म्हणजे ----- होय .
अ) व्यापार शेष   ब) व्यवहार शेष
क) व्यापार शर्ती   ड) भांडवली लाभ
३. एखाद्या देशाचा देयता वक्र त्याच्या आयतीविरुद्ध ----- ची देयता दर्शवतो.
अ) निर्यात   ब) आयात
क) भांडवल   ड) देणग्या
४. खालीलपैकी कोणता युक्तिवाद मुक्त व्यापाराचे समर्थन करणारा आहे?
अ) शिशु उद्योग युक्तिवाद   ब) स्वयंपूर्णता
क) राजकीय अवलंबित्व   ड) विशेषीकरणाला प्रोत्साहन
५. खालीलपैकी कोणता बिगर जकाती अडथळा आहे?
अ) विशिष्ट जकाती   ब) मूल्याधारित जकाती
क) संयुक्त जकाती   ड) संख्यात्मक निर्बंध
६. जेव्हा देशांचा समूह आपापसात जकाती काढून टाकण्यासाठी सहमती देतो तेव्हा ----- उद्भवते.
अ) सामायिक बाजारपेठ   ब) मुक्त व्यापार क्षेत्र
क) आर्थिक संघटन   ड) प्राधान्य व्यापार करार
७. व्यवहार शेषातील चालू खात्याला ----- असेही म्हणतात.
अ) गुंतवणूक खाते   ब) भांडवली खाते
क) व्यापार खाते   ड) कर्ज खाते
८. भेटवस्तू आणि धर्मादाय खात्याला ----- देयके असेही म्हणतात.
अ) निर्यात   ब) एकतर्फी हस्तांतरण
क) आयात   ड) दीर्घकालीन कर्ज

९. अधिकृतपणे देशांतर्गत चलनाचे बाह्य मूल्य परदेशी चलनाच्या संदर्भात कमी करणे याला ----- असे म्हणतात.

- अ) चलनवाढ
क) अवमूल्यन

- ब) महागाई
ड) वधार

१०. ----- हा दोन देशांमधील चालू विनिमयदर असतो .

- अ) हजर दर
क) सट्टा

- ब) वायदा दर
ड) लवाद

११. ----- साठी परकीय चलनाची मागणी केली जाते.

- अ) आयात
क) सेवांची निर्यात

- ब) निर्यात
ड) भांडवली बहिर्वहन

१२. लवचिक विनिमय दर प्रणाली अंतर्गत, विनिमय दर -----द्वारे निर्धारित केला जातो.

- अ) चलन प्राधिकरण

- ब) सोन्याची किंमत

- क) परकीय चलनाची मागणी आणि पुरवठा

- ड) डॉलरची किंमत

ब) पुढील विधाने बरोबर आहेत की चूक ते सांगा. (कोणतेही दहा)

१. समान खर्चाच्या बाबतीत आंतरराष्ट्रीय व्यापार घडून येणार नाही.
२. निव्वळ वस्तु विनिमय शर्ती म्हणजे आयातीच्या किंमती आणि निर्यातीच्या किंमतींचे गुणोत्तर होय.
३. आंतरराष्ट्रीय व्यापार सहभागी देशांमध्ये उपभोग वाढवतो.
४. मुक्त व्यापार देशांच्या आर्थिक वृद्धीसाठी उपयुक्त नाही.
५. प्रमाण निर्बंधांमुळे (कोटा) सरकारचा महसूल वाढतो.
६. भारत युरोपियन युनियनचा सदस्य आहे.
७. व्यापारतोल नेहमी समतोलात असतो.
८. व्यवहार शेषामधील चक्रीय असंतुलन व्यापार चक्रामुळे होते .
९. जागतिक व्यापार संघटना (WTO) द्विपक्षीय व्यापाराला प्रोत्साहन देते.
१०. परकीय चलनाच्या मागणीत किंवा पुरवठ्यातील बदलामुळे विनिमय दर बदलतो.
११. क्रयशक्ती समता सिद्धांत भांडवली खात्यातील व्यवहारांचा विचार करतो.
१२. रुपयाचे अवमूल्यन रोखण्यासाठी, भारतीय रिझर्व बँक अमेरिकन डॉलरची विक्री करते.

प्र.२ पुढील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

- अ. हेक्शर-ओहलिन यांचा आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा आधुनिक सिद्धांत स्पष्ट करा.
ब. व्यापार शर्तीच्या विविध संकल्पनांची चर्चा करा.
क. आंतरराष्ट्रीय व्यापार पासून होणाऱ्या लाभाच्या विविध प्रकारांचे विवेचन करा.

प्र. ३ पुढील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

- अ. संरक्षित व्यापार धोरणाच्या बाजूने आणि विरोधी मुद्द्यांची चर्चा करा.
ब. जकातीचे प्रकार स्पष्ट करा.
क. प्रादेशिक आर्थिक एकीकरण साध्य करण्यासाठी एशियान (ASEAN)ने अवलंबलेल्या महत्वाच्या उपक्रमांची चर्चा करा.

प्र. ४ पुढील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

अ. व्यवहारशेधातील असमतोलाच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.

ब. व्यवहारशेधातील तूट दुरुस्त करण्यासाठीच्या विविध उपायांचे विवेचन करा.

क. जागतिक व्यापार संघटनेच्या 'व्यापार संबंधी गुंतवणुक उपाय (TRIMs) आणि 'सेवां संबंधी व्यापाराबाबतचा सर्वसाधारण करार' (GATS) थोडक्यात स्पष्ट करा.

१५

प्र. ५ पुढील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

अ. परकीय चलन बाजाराची कार्ये आणि सहभागी स्पष्ट करा.

ब. विनिमय दर निर्धारणाचा क्रयशक्ती समता सिद्धांत स्पष्ट करा.

क. परकीय चलन बाजारात भारतीय रिझर्व बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.

१५

प्र. ६. पुढील पैकी कोणत्याही चारांवर टिपा लिहा.

अ. तुलनात्मक खर्च फरक

ब. प्रस्ताव वक्र

क. मुक्त व्यापाराच्या बाजूने युक्तिवाद

ड. जकातीचे परिणाम

इ. व्यवहारशेधाची रचना

फ. स्थिरआणी लवचिक विनिमय दर

२०